वेनाजसंक्रान्तिस्तेन प्रावृट्फलं वदेत। अश्विन्यादौ सप्तदेषु नक्षत्रस्य हयं हयम्। कलपर्वततीरेषु एकैकं परकीर्तितम्।") "चित्रास्वातिविशाखासु ज्येष्ठे मासि निरभ्रता। तास्वेव श्रावणे मासि यदि वर्षति, वर्षति।"

अथ आषाढ़लक्षणम्। "आषाढ्यां पौर्णमास्यां सुरपतिकुक्षिर्वाति वातः, सुवृष्टिः, शस्यवृद्धिं प्रकुर्याद्दहनदिशि गते, मन्दवृष्टिर्यमेन। नैर्ऋत्यां शस्यहानि, वरुणदिशि जलं, वायुना वायुकोपः, कौबेर्यां शस्यपर्याप्तं प्रयदति नियतं मेदिनी, शस्यमीशे। आषाढ़स्य सिते पक्षे नवम्यां यदि वर्षति। वर्षत्येव तदा देवस्तत्रावृष्टौ कुतो जलम्। शुक्लाषाढ़ीनवम्यास्तदयोगरितटीनर्मलत्वं प्रयाते स्वोयं कालं विधत्ते खरतरकिरणो मण्डलाकारमस्यम्। जीमूतैर्वेष्टितोऽसौ यदि भवति रविर्गम्यमानेऽस्तशैले तावत् पर्यन्तमेव प्रयदति जलदो यावदस्तं तुलायाः।"

अथ श्रावणलक्षणम्। "रोहिण्यां श्रावणे मासि यदि वर्षति वासवः। तदा वृष्टिर्भवेत्तावद्दुर्भिक्षं जायते। कर्कटे रोहिणीभक्ते यदि वृष्टिर्न जायते। तदा परावरः प्राह हाहा लोकस्य का गतिः। श्रावणे मासि रोहिण्यां न भवेद्वर्षं यदि। विफलारम्भसंक्लेशास्तदा स्युः क्षयिहस्तयः।"

अथ भाद्रलक्षणम्। सिंहे च भौमवारे च पर्वफलगुणि नक्षत्रके। व्यतीपाते च नन्दायां तुलायां वर्षयेद्रविः।"

अथ सद्योवृष्टिज्ञानम्। जलवृक्षो जलस्रो वा निकटे ऽथ जलस्य वा। दृष्ट्वा पृच्छति वृष्ट्यर्थं वृष्टिः संजायते ऽचिरात्। अकस्मादक्षमादाय उत्तिष्ठति पिपीलिका। भेकः शब्दायतेऽकस्मात्तदा वृष्टिर्भवेद्ध्रुवम्। बिडालाः नकुलाः सर्पा ये चान्ये वा विशेषयाः। धावन्ति शरभा मत्ताः सद्यो वृष्टिर्भवेद्ध्रुवम्। कुर्वन्ति बालका मार्गे धूलीभिः सेतुबन्धनम्। मयूराश्चैव नृत्यन्ति सद्यो वृष्टिः प्रजायते। अवातवातवृक्षाणां नृत्यामङ्गव्यथा यदि। वृक्षाद्यारोहणाद्वाहेः सद्यो वर्षणलक्षणम्। पक्षयोः शोषणं रौद्रे खगानामम्बुचारिणाम्। भिल्लीरवलताकाशे सद्यो वृष्टिः प्रजायते।"

अथ यक्षसञ्चारे वृष्टिलक्षणम्। "चलत्यङ्गारके वृष्टिर्भुवा वृष्टिः शनैश्चरे। वारिपूर्णां मशीं कृत्वा पश्चात् सञ्चरते गुरुः। यक्षाणामुदये चाक्षे तथा वक्रातिचारयोः। प्रायो वर्षन्ति जलदा नृपाणामुदयेऽपि च। चित्रामध्यगते जीवे भिन्नमाकुलिनि भवेत्। ततः स्वातीं समासाद्य मन्दोऽपि न विमुञ्चति। प्रावेषोपचितान्मेघान् स्वातिरेकाऽप्ययोऽपति। अवश्ये जनितं वर्षं रेवत्यां च विमुञ्चति।"

अथ अनावृष्टिलक्षणम्। "ध्रुवे च वैष्णवे कृष्णे भूमे शक्रे चरन् कुजः। सद्यः करोत्यनावृष्टिं क्षत्रिकासु मघासु च। कलपृष्ठगतो भानुर्भानुपृष्ठगतः कुजः। सूर्येण च युतो भौमः समुद्रमपि शोषयेत्। सद्यो निर्जलवेदृष्टिं चित्रामध्यगता भृगुः। अङ्गारको यदा सिंहे तदङ्गारमयी मही। स एव रविणा युक्तः समुद्रमपि शोषयेत्।"

ज्यो० त० कश्चिद्विशेष उक्तो यथा

"भुजबलभीमे "व्रजति यदि कुजः पतङ्गमार्गे घट इव भिन्नतलो जलं ददाति। अथ भवति दिवाकरात्मतेजः प्रलयघनानपि शोषयत्यवश्यम्। यावन्मार्तण्डस्तनुचरति चतुरथो मन्दगं मीनकन्ये तावद्दुर्भिक्षपीड़ा भवति च सरणं क्षुत्पिपासादिघोरम्। उर्वीं निस्तूर्यशब्दा शवशिरपटलैर्नर्त्तयन्ते पिशाचाः आशाः शून्या भवेद्भूनरपतिरहिता क्षत्रिकाणामशान्ता। वक्रं करोति रविजो वरवीसुतो वा [illegible]। जलोपभङ्गपतनादि च सैनिकानां सर्वत्र लोकमरणं जलधौतदेशः। यदा च सौरिः सुरराजमन्त्रिणा समेत्य तिष्ठेत् क्वचिदन्यमण्डले। तदाङ्गवङ्गान्ध्रकोशलेषु विभागशेषां कुरुते वसुन्धराम्। तिष्ठेत्तां यावदेकर्क्षं वाक्पत्यर्वनलौ। पदे तावत् सुदोषसंक्षामात् प्रजानां क्षयमादिशेत्", "आरम्भ शुक्लपतिपत्तिथिं मार्गोत्तरं चैत्रकं गर्भनीहारैर्जलदैरिति प्रावृट्परीक्षणम्। यत्रक्षत्रं गतवति विधौ जायते तत्र गर्भः पश्चादक्षमयतिशतके १९चाद्रि तस्य प्रसूतिः"।

गर्भशब्दे च २५५१अम्बुगर्भोद्भवसंहितोक्तो दर्शितः।

वर्षणसूचकनिमित्तानि ह०सं० २४ अ० उक्तानि यथा "ज्येष्ठ्यां समतीतायां पूर्वाषाढ़ादिसप्तदृष्टेन। शुभमशुभं वा वाच्यं परिमाणं चाम्भसस्तज्ज्ञैः। हस्तविशाखं कुरुकमधिकृत्याम्बुप्रमाणनिर्देशः। पञ्चाशत्सप्तमाढ़कमनेन मितुयाज्जलं पतितम्। येन धरित्रीसुद्रा जनिता वा विन्दवस्तृणाग्रेषु। दृष्टेन तेन वाच्यं परिमाणं वारिणः प्रथमम्। केचिद्यथाभिदृष्टं दशयोजनमण्डलं वदन्त्यन्ये। गर्गवशिष्ठपराशरमतमेतद्वाद्यशास्त्र परम्। येषु च मेघेष्वभिदृष्टं भूयस्तेष्वेव वर्षति प्रायः। यदि नाथा(२०)दिषु दृष्टं सर्वेषु तदा स्वनावृष्टिः।